

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA HỌC

KHÓA LUẬN CỬ NHÂN VĂN HÓA HỌC

**ĐỀ TÀI: TÌM HIỂU CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN VĂN
HÓA HÀN QUỐC THÔNG QUA TRƯỜNG HỢP LÀN
SÓNG HALLYU**

Giảng viên hướng dẫn: Ths. Lê Thị Kim Loan

Sinh viên thực hiện: Nguyễn Võ Hải Triều

HÀ NỘI - 2015

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận tốt nghiệp với đề tài “*Tìm hiểu chiến lược phát triển văn hóa Hàn Quốc thông qua trường hợp làn sóng HallyU*” em xin chân thành gửi lời cảm ơn sâu sắc tới Ths. Lê Thị Kim Loan đã định hướng và hướng dẫn tận tình cho em trong quá trình thực hiện đề tài nghiên cứu.

Em xin cảm ơn các thầy, cô giáo trong Khoa Văn hóa học, trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã tạo điều kiện và có những góp ý xác đáng nhằm giúp em triển khai đề tài theo đúng hướng.

Mặc dù đã cố gắng nhưng đề tài sẽ không tránh khỏi những thiếu sót. Em mong quý thầy cô và các bạn có thể góp ý cho em để đề tài được hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Sinh viên

Nguyễn Võ Hải Triều

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	1
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ VĂN HÓA HÀN QUỐC VÀ LÀN SÓNG HALLYU	5
1.1. Đôi nét về văn hóa Hàn Quốc	5
1.2. Làn sóng Hàn Quốc HallyU và quyền lực mềm.....	7
1.2.1. Định nghĩa làn sóng HallyU	7
1.2.2. Quyền lực mềm.....	8
1.3. Nguyên nhân ra đời và tồn tại của làn sóng văn hóa Hallyu	8
1.4. Các sản phẩm văn hóa giải trí tiêu biểu của làn sóng Hallyu	10
1.4.1. Âm nhạc	10
1.4.2. Phim truyền hình và điện ảnh	12
1.4.3. Thời trang.....	15
1.4.4. Ẩm thực	17
Tiểu kết chương 1	20
Chương 2. CHIẾN LƯỢC VĂN HÓA CỦA HÀN QUỐC TRONG VIỆC PHÁT TRIỂN LÀN SÓNG HALLYU	21
2.1. Chiến lược văn hóa Hàn Quốc từ năm 2010 đến nay	21
2.1.1 Hoạt động ngoại giao văn hóa	21
2.1.2. Hoạt động truyền thông văn hóa.....	29
2.1.3. Hoạt động của các ngành công nghiệp giải trí.....	39
2.2. Ảnh hưởng của chiến lược văn hóa Hàn Quốc đến các nước trên thế giới	56
2.2.1. Trung Quốc	56
2.2.2. Nhật Bản	58
2.2.3. Một số nước ở các khu vực khác	60

Tiểu kết chương 2:	66
Chương 3. TÁC ĐỘNG CỦA LÀN SÓNG HALLYU ĐẾN VĂN HÓA VIỆT NAM VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM	67
3.1. Tác động của làn sóng HallyU đến văn hóa Việt Nam.....	67
3.1.1. Tác động của điện ảnh	67
3.1.2. Tác động của âm nhạc	69
3.1.3. Tác động của phương diện khác	72
3.2. Đánh giá tác động và bài học kinh nghiệm cho văn hóa Việt Nam	73
3.2.1. Đánh giá tác động	73
3.2.2. Bài học kinh nghiệm cho văn hóa Việt Nam.....	78
Tiểu kết chương 3	80
KẾT LUẬN	82
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	84
PHỤ LỤC	85
Phụ lục 2:.....	88
Một số hình ảnh.....	88

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài nghiên cứu

Hàn Quốc – một trong bốn “con rồng kinh tế Châu Á” tự hào là đất nước năng động về kinh tế, hấp dẫn về du lịch và đặc biệt là còn có một nền văn hóa phong phú, giàu bản sắc mang đậm cốt cách phương Đông được gìn giữ và phát triển qua hàng nghìn năm lịch sử. Những tác phẩm điêu khắc trên vách đá tinh xảo ở Bangudae hay đường nét giản dị trên những hình dáng cong của đồ gốm Goryeo, những bức tranh tường trong các ngôi mộ cổ của thời kỳ Goguryeo và vô số các tác phẩm nghệ thuật khác như điệu múa Cheoyongmu, nhạc kịch Sinpa cùng với các thể loại phim truyện, âm nhạc khác đã tạo nên một xứ sở Kim Chi đa sắc màu văn hóa luôn trường tồn theo thời gian.

Văn hóa Hàn Quốc từ xa xưa đã chịu ảnh hưởng của nền văn hóa Trung Hoa nhưng không vì thế mà nó mất đi cá tính, nét đặc sắc của riêng mình. Vào năm 1998, Hàn Quốc đã gặp rất nhiều khó khăn khi là một trong những quốc gia phải đối mặt với cuộc khủng hoảng kinh tế châu Á. Sự sụp đổ tài chính tiền tệ, sự tháo chạy ồ ạt của nhiều nhà đầu tư đã khiến giá trị đồng won xuống dưới mức kỉ lục. Tuy nhiên, đó vừa là thách thức, vừa là cơ hội tốt để họ khởi xướng nên một làn sóng văn hóa mới, nó bao phủ và có sức lan tỏa mạnh mẽ trên khắp thế giới, giúp cho Hàn Quốc vượt qua sự khủng hoảng và cải thiện được nền kinh tế lúc bấy giờ. Làn sóng ấy được gọi là HallyU, hay còn có một thuật ngữ khác là Hàn Lư.

Trải qua bao thăng trầm lịch sử, HallyU đã và đang từng bước, từng bước một xâm lấn và tạo thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, thậm chí nó còn lấn át và trở thành mối đe dọa của những nền văn hóa truyền thống khác. Làn sóng ấy đổ bộ vào nhiều quốc gia trên khắp các châu lục một cách âm

thâm, nhẹ nhàng nhưng đầy hiệu quả. Phạm vi ảnh hưởng của HallyU rất rộng lớn, từ Đông sang Tây, từ châu Á đến châu Âu, châu Phi, châu Mỹ, song, đậm nét nhất là châu Á, trong đó, Trung Quốc, Nhật Bản, Việt Nam luôn ở trong tốp dẫn đầu về số lượng khán giả ưa chuộng. Sự bùng nổ đột ngột của làn sóng này đã cải thiện và nâng cao vị thế, hình ảnh của đất nước này trên khắp các châu lục.

Với sự phong phú, đa dạng, đặc sắc về mọi thể loại, lĩnh vực như âm nhạc, thời trang, điện ảnh, truyền hình, ẩm thực, HallyU nói riêng và Hàn Quốc nói chung đã thật sự tạo được một cú đột phá lớn trong kỉ nguyên văn hóa nhân loại. Những sản phẩm văn hóa HallyU được “xuất khẩu” ra các thị trường quốc tế bằng công cụ ngoại giao văn hóa, hay còn gọi là sức mạnh mềm (soft power) đều dễ dàng được chấp nhận, đặc biệt là ở khu vực Châu Á. HallyU đã đem lại cho chính phủ Hàn Quốc một khoản lợi nhuận khổng lồ lên tới hàng tỉ đô-la, có thể nói làn sóng đó là một công cụ “hái ra tiền” đặc lực và “hiệu chiến” của quốc gia này. Và câu hỏi được đặt ra là vì sao HallyU lại có mức phủ sóng lan tỏa mạnh mẽ đến như vậy? Tại sao nó lại được chấp nhận và chào đón dễ dàng ở nhiều nước trên thế giới? Chính phủ Hàn Quốc đã sử dụng chiêu thức gì để thúc đẩy sự phát triển của HallyU và dùng nó làm con “át chủ bài” để quảng bá hình ảnh đất nước trên trường quốc tế? Từ đó có thể rút ra được kinh nghiệm, bài học gì để gây dựng một làn sóng văn hóa Việt Nam? Chính vì những trăn trở đó, tôi đã lựa chọn cho mình đề tài: ***“Tìm hiểu chiến lược phát triển văn hóa Hàn Quốc thông qua trường hợp làn sóng HallyU”*** làm đề tài khóa luận tốt nghiệp.

2. Tình hình nghiên cứu:

HallyU chỉ mới xuất hiện vài năm trở lại đây nên tài liệu, thông tin ở các trung tâm văn hóa còn chưa đa dạng và phần lớn được viết bằng chữ Hàn Quốc, điều đó gây nhiều khó khăn cho hoạt động nghiên cứu.

Một số bài viết trên các báo, tạp chí như: “*Ảnh hưởng của làn sóng văn hóa Hàn Quốc tới văn hóa tiêu dùng của giới trẻ Việt Nam*” – Phan Thị Oanh (2013); “*Ảnh hưởng của HallyU tới nhận thức của văn hóa giới trẻ Việt Nam*” - Seo Dong Hoon, Yang Geun Kyong (2006) – Viện nghiên cứu thanh niên Hàn Quốc; “*Hàn lưu giữa ngã ba đường – hiện trạng và những tồn tại của Hàn lưu*” – Kim Myeong Hee (2012); “*Giá trị Hàn lưu trong nền văn hóa đương đại Việt Nam*” – Nguyễn Ngọc Thơ; “*Sự hấp dẫn của làn sóng văn hóa HallyU và mạng lưới văn hóa Đông Nam Á*” – Kim Sang Bae (2007) đã phân nào đánh giá được giá trị, sức mạnh, tiềm lực kinh tế, tầm ảnh hưởng và thống trị về văn hóa của làn sóng HallyU ở trên toàn thế giới, trong đó có Việt Nam. Tuy nhiên, chưa có một công trình chuyên khảo nào nghiên cứu về chiến lược văn hóa của Hàn Quốc qua trường hợp làn sóng HallyU.

3. Mục đích nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu làn sóng văn hóa Hàn Quốc HallyU để từ đó phân tích, tìm hiểu phương thức, chiến lược văn hóa mà Hàn Quốc đã áp dụng để quảng bá hình ảnh đất nước mình trên khắp thế giới thông qua những sản phẩm văn hóa mang tính giải trí có tính đại chúng cao.

Đề tài chỉ dừng ở góc độ tìm hiểu, không nghiên cứu chuyên sâu và đưa ra đánh giá, nhận xét quá nhiều.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Tổng hợp, phân tích, thu thập tài liệu

- Điều tra bảng hỏi

- Phỏng vấn

5. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Làn sóng văn hóa HallyU, chiến lược văn hóa của Hàn Quốc

- Phạm vi nghiên cứu: Việt Nam, giới trẻ

- Thời gian : Năm 2011 cho đến nay

6. Bộ cục của đề tài nghiên cứu :

Ngoài phần Mở đầu, Tài liệu tham khảo, đề tài gồm 3 chương:

Chương 1. Tổng quan về văn hóa Hàn Quốc và làn sóng HallyU

Chương 2. Chiến lược văn hóa của Hàn Quốc trong việc phát triển làn sóng HallyU

Chương 3. Tác động của làn sóng HallyU đến văn hóa Việt Nam và bài học kinh nghiệm

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Giáo trình “*Cơ sở văn hóa Việt Nam*” – Trần Quốc Vượng
2. Giáo trình “*Cơ sở văn hóa Việt Nam*” – Trần Ngọc Thêm
3. *Giao lưu và tiếp biến văn hóa Việt Nam – Hàn Quốc* – Lý Xuân Chung
4. Hallyu ở Việt Nam (Hallyu in Vietnam) – Nguyễn Hồ Mộng Tuyền
5. Sự tiếp nhận văn hóa Hàn Quốc của giới trẻ hiện nay – Những điểm nhìn từ một cuộc khảo sát xã hội học văn hóa – TS. Hà Thanh Vân
6. Làn sóng Hàn Quốc (The Korean Wave) – Youna Kim
7. *Ảnh hưởng của Làn sóng văn hóa Hàn Quốc tới văn hóa tiêu dùng của giới trẻ Việt Nam*” – Phan Thị Oanh (2013)
8. “*Ảnh hưởng của HallyU tới nhận thức của văn hóa giới trẻ Việt Nam*” - Seo Dong Hoon, Yang Geun Kyong (2006) – Viện nghiên cứu thanh niên Hàn Quốc
9. “*Hàn lưu giữa ngã ba đường – hiện trạng và những tồn tại của Hàn lưu*” – Kim Myeong Hee (2012)
10. “*Giá trị Hàn lưu trong nền văn hóa đương đại Việt Nam*” – Nguyễn Ngọc Thơ
11. “*Sự hấp dẫn của làn sóng văn hóa HallyU và mạng lưới văn hóa Đông Nam Á*” – Kim Sang Bae (2007)